

İŞBİRLİKÇİ ÖĞRENME MODELİ İLE İŞLENEN BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM KONULARININ ÖĞRENİMİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Ufuk Töman
Bayburt Üniversitesi
Bayburt Eğitim Fakültesi
utoman@bayburt.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Atilla Çimer
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fatih Eğitim Fakültesi
cimeratilla@yahoo.com

Yrd. Doç. Dr. Sabiha Odabaşı Çimer
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fatih Eğitim Fakültesi
sabihaodabasi@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği, 2. Sınıf öğrencilerinin, Bilgisayar 2 dersinde yer alan bilgisayar destekli öğretim konularının işlenişine yönelik işbirlikçi öğrenme modeline dayalı grup çalışmalarının sunulara, sunu becerilerine ve materyal hazırlamaya katkısı hakkındaki olumlu ve olumsuz görüşlerini incelemektir. Araştırma, Bayburt Üniversitesi, Bayburt Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü, 2. Sınıf öğrencilerinin Bilgisayar 2 dersinde yürütülmüştür. Araştırmaya, Bayburt Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nden 8 sunu grubunu oluşturan 40 öğrenci katılmıştır. Sınıfın toplam mevcudu 40 öğrenci olup bunların 24'ü kız, 16'sı erkek öğrencidir. Oluşturulan 8 sunu grubu farklı konuların araştırılmasından ve anlatılmasından sorumlu olmuştur ve her sunu grubunu 5 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, öğretmenin çalışmaya ilişkin modeli tanıtmasının yanında sözlü ve görsel sunu becerileri için temel bilgileri sunması için 2 hafta, danışma ve ön-hazırlık için 2 hafta, grupların sunu yapması ise 2 hafta olmak üzere toplam 6 haftada tamamlanmıştır. Uygulama sonunda öğrencilerin işbirlikçi öğrenme modeli hakkındaki görüşlerini almak amacıyla öğrencilere açık uçlu sorular sorulmuştur. Öğrencilerin birçoğu işbirlikçi öğrenme modelinin öğrenmelerini kolaylaştırdığını, derslerin daha eğlenceli geçtiğini, ders ile alakalı korkularının azaldığını, akran değerlendirmesinin faydalı olduğunu ve sosyal becerilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Bunun yanında çoğu öğrenci grup arkadaşları ile anlaşamadığından, grup arkadaşlarının yeterli çaba göstermediğinden yakınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar destekli öğretim konuları, işbirlikçi öğrenme modeli, öğrenci görüşleri.

AN INVESTIGATION OF STUDENT OPINIONS ABOUT COOPERATIVE LEARNING MODEL FOR COMPUTER BASED LEARNING TOPICS

Abstract

The aim of this study the lesson of Science 2 Students at Computer 2 class for the handling of issues in the collaborative learning model based on computer aided presentations of group work which presentation skills and materials to prepare to examine the contribution both positive and negative views. Research application at University of Bayburt Bayburt Education Faculty the Department of Science Education at 2 Computer Class students conducted two lessons. The study of Bayburt University at the Department of Science Education 8 and 40 students participated in. The total size of the class of 40 students which consisted of them 24 female and 16 male students. Investigation of different subjects in this group created a presentation and discussion of the different 8 was responsible for. The research model for working with the teacher's presentation of oral and visual presentation skills to provide basic information for two weeks and counseling and pre-preparation for

the second week the groups make a presentation has been completed in 6 weeks for a total of 2 weeks. At the end of the application in order to obtain students' views about the techniques the students are given a form of open-ended questions. Many of the students makes it easier to learn cooperative learning model at courses passed more fun and fears associated with the course of reduction for social skills were reported. In addition, most students the groups complained that his friends not show enough effort.

Key Words: Computer-assisted instruction subjects, cooperative learning model, students' opinions.

GİRİŞ

Öğrencilerin düşünce yeteneğini, yaratıcılığını desteklemeyen ve ezberciliğe yönelten öğretim modellerinin eğitim-öğretim açısından fazla bir anlamı bulunmamaktadır (Demirel, 2007). Bu nedenle, eğitim-öğretimin sorunlarını çözmek için yeni modellerin ortaya çıkması zorunlu olmuştur (Aktamış ve Ergin, 2006). Bu öğretim modellerinin önde gelenlerinden biri de, işbirlikçi öğrenme modelidir. İşbirlikçi öğrenme modeli, öğrencilerin kavramları üst düzeyde öğrendikleri ve arkadaşlarına öğrendiklerini aktarmalarını sağlayan bir modeldir. Ayrıca bu model öğrencilerin sorumluluklarını arttıran, sosyal becerileri geliştiren, ortak bir amaca ulaşmak için bir arada çalışan küçük gruplardan oluşan bir öğretim şeklidir (Slavin, 1980; Johnson, 1988). İşbirlikçi öğrenme modelinde; bireyler grupla çalışmak zorunda oldukları için birbirine yardım etme davranışı etkin hale gelmektedir. Bu yardımlaşma faaliyetleri süresince öğrenciler, gruptaki diğer arkadaşlarına kendi düşüncelerini aktarmak için problemi yeniden düzenleme, açıklama ve problemin nasıl çözüleceğini adım adım tanımlama gibi özgüveni artırıcı açıklamalar yaparlar (Açıkgöz, 2003). Bu açıklamalar ve yardımlaşmalar sonucunda hem yardım eden hem de yardım alanın faydalanması kaçınılmaz olur. Bu süreç içerisindeki yardımlaşmalar öğrencilere yeni bakış açıları kazandırır ve geliştirir (Slavin, 1980).

İşbirlikçi öğrenme modelinde öğrencilerin önceden öğrendikleri ile yeni bilgiler arasında güçlü bağlantılar kurdukları, kavram yanlışlarını giderdikleri ve arkadaşları ile aralarındaki iletişim eksikliklerinin de etkili bir şekilde ortadan kalktığı belirlenmiştir (Webb, 1985). Grupların başarılı olabilmesi için işbirlikçi öğrenme modelinin planlanması ve grup elemanlarının birbirlerine yardım etmeleri, birbirlerini desteklemeleri gerekmektedir (Demirel, 2004). Grupların amaçlarına ulaşması grup elemanlarının kendi amaçlarına ulaşmasıyla mümkündür. Bu durum, grup üyelerinin maksimum çaba harcamalarını sağlaması açısından da önemlidir. Grubun başarısı, grubun performansı ile grup elemanlarının performansına bağlıdır. Bu nedenle, bireysel amaçlara ulaşmak için grubu oluşturan bireylerin birbirlerine yardım etmeleri gerekmektedir (Slavin, 1980). Bireysel amaçlarına ulaşabilmek için grup olarak başarılı olmaları gerektiğini bilen elemanlar diğer elemanlara da yardım etmektedirler. Daha önemlisi, grup elemanları birbirlerini cesaretlendirmektedirler (Johnson, 1988).

İşbirlikçi öğrenme her öğrenci için önemlidir. Farklı yetenekleri, gereksinimleri, öğrenme biçimleri olan öğrencilere göre gruplar oluşturulabilir ve öğrenciler bu gruplarda çalışmaya devam edebilirler. Grupta bulunan her öğrencinin diğer öğrencilerle olumlu etkileşimde bulunması, araç-gereç, bilgi ve becerilerin ortak paylaşılması sağlanmalıdır. Ayrıca, grup üyeleri konunun bir parçasından sorumlu olmakla birlikte, konuyla ilgili tüm çalışmalarda gruba katkıda bulunmalıdırlar. Öğretmen ise, ortam düzenleyici ve gerektiğinde yardımcı, destekleyici bir rol üstlenmelidir (Cooper ve Mueck, 1990; 1998; Klein 2000). İşbirlikçi öğrenme modelinin her düzeyde eğitimde başarılı bir öğrenim modeli olduğu bazı araştırmacılar tarafından belirtilmektedir (Sharan ve Sharan, 1989; Doymuş, Bayrakçeken ve Şimşek, 2003). Yine bazı araştırmalarda işbirlikçi öğrenme modelinin öğrenci başarısını önemli derecede arttırdığı belirlenmiştir. (Slavin, 1980; Young ve Young, 1999). Bu araştırmada; Fen Bilgisi 2. Sınıf öğrencilerinin Bilgisayar 2 dersinde yer alan bilgisayar destekli öğretim konularının işlenişine yönelik işbirlikçi öğrenme modeline dayalı grup çalışmalarının sunulara, sunu becerilerine ve materyal hazırlamaya katkısı hakkındaki olumlu ve olumsuz görüşleri incelenmiştir.

Amaç

Bu bölümde sunu becerilerinin kazandırılması için işbirlikçi öğrenme modeline uygun bir grup çalışması anlatılacaktır. Bayburt üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi İlköğretim Fen Bilgisi öğretmenliği öğretim Programında öğretimsel sunu becerilerini geliştirmek için bilgisayar 2 dersi yer almaktadır; aynı zamanda bu beceriler programa yayılan grup etkinlikleriyle öğretilmeye çalışılmaktadır. İşbirlikçi öğrenme modeli

kapsamında, öğretim materyali tasarlamak ve sınıf ortamında bu materyali etkili bir şekilde kullanmak oldukça önemlidir ve öğretim teknolojileri alanında yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Fen Bilgisi 2. Sınıf öğrencilerinin Bilgisayar 2 dersinde yer alan bilgisayar destekli öğretim konularının işlenişine yönelik işbirlikçi öğrenme modeline dayalı grup çalışmalarının sunulara, sunu becerilerine ve materyal hazırlamaya katkısı hakkındaki olumlu ve olumsuz görüşlerini incelemektir.

YÖNTEM

İşbirlikçi öğrenme modeli esas alınarak gerçekleştirilen öğretimin, öğrenme sürecine ve öğrencilere katkısı hakkındaki öğrenci görüşlerini açığa çıkarmayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır. Öğrenci görüşlerini belirlemek için açık uçlu sorular kullanılmıştır. Bu nedenle yöntem olarak uygulamada karşılaşılan sorunların araştırılması ve çözüm üretilmesi amacıyla kullanılan betimsel araştırma yaklaşımlarından tarama yöntemi seçilmiştir.

Tarama yöntemi, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Sorular yoluyla elde edilen nicel verilerin istatistiksel çözümlenmeleri üzerinden genellemelere ulaşılmaya çalışılır. Üzerinde yapılan durumun genel bir resmi çıkarıldıktan sonra, bu resimden çok özel bir kesit alınarak özel durum çalışmaları başlatılır (Çepni, 2007).

Araştırmanın Örneklemi

Araştırma, Bayburt Üniversitesi, Bayburt Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü, 2. Sınıf öğrencilerinin Bilgisayar 2 dersinde yürütülmüştür. Araştırmaya, Bayburt Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nden 8 sunu grubunu oluşturan 40 öğrenci katılmıştır. Sınıfın toplam mevcudu 40 öğrenci olup bunların 24'ü kız, 16' sı erkek öğrencidir. Oluşturulan bu farklı 8 sunu grubu farklı konuların araştırılmasından ve anlatılmasından sorumlu olmuştur ve her sunu grubunu 5 öğrenci oluşturmaktadır. Grupların sahip oldukları araştırma ve sunu konuları aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Grupların sahip oldukları araştırma ve sunu konuları

Konu	1	2	3	4	5	6	7	8
Teknoloji okuryazarlığı	•							
BDE'nin avantajları			•					
BDE'nin dezavantajları				•				
Bilgisayar eğitim-öğretim uygulamalarında kullanım amaçları						•		
Bir öğretmenin BDÖ' de sahip olması gereken özellikler					•			
BDÖ'in öğretmen açısından faydaları						•		
BDÖ'in öğrenci açısından faydaları								•
Uzaktan eğitimini avantajları		•						

Araştırmada Grupların Oluşturulması

Bilgisayar 2 dersinde, grup çalışmaları yapmak üzere beşer kişiden sekiz grup oluşturmuştur. Araştırmacı aynı zamanda aynı sınıfın dersine girdiği için, sınıftaki öğrencileri tanımaktadır. Grup üyeleri araştırmacı tarafından seçilmiştir. Bu seçimde çalışma esnasında grupta gereğinden fazla sorumluluk alacak öğrenciler ile, grup

çalışmalarında sorumluluk almaktan kaçınan öğrencilerin bir grupta toplanılmamasına dikkat edilmiştir. Ayrıca grup çalışmalarında çok aktif ve pasif öğrenciler aynı gruba dahil edilmemiştir. Çalışmalarda birbirine destek olabilecek, iyi iletişim kurabilecek öğrenciler aynı grupta toplanılmaya çalışılmıştır. Örneğin kuramsal konularda çok çabuk olumsuz yargıya varacak bir öğrenci ile yargıya varmadan önce uzun bir sorgulama yapma eğiliminde olan iki öğrenci bir gruba; grupta konuşmaya çekinen ve grupta diğerlerinin görüş bildirmesini teşvik eden iki öğrenci bir gruba dahil edilmiştir.

Araştırma Kapsamında Sunu Becerilerinin Geliştirilmesi Süreci

Öğrencilerin çalışma guruplarını belirlemeleri, sunu için hazırlık yapmaları, hazırladıkları konuyu sınıfta sunmaları, akran ve öğretmen dönütleri ile birlikte kendilerini ve birbirlerini değerlendirmeleri istenmiştir. Her bir veya iki grup sonrasında sunu becerilerine ilişkin bilgi ve beceri birikimlerini yenilemeleri ve gerekli düzeltmeleri yapmaları istenmiştir. Her yeni sunu, bir önceki sunuda belirlenen eksikliklerin tekrarlanmayacağı şekilde düzenlenmeye çalışılmıştır. Özetle, öğrenciler ya kendi deneyimlerinden ya da diğer sınıf arkadaşlarının deneyimlerinden yola çıkarak (bir önceki aşamada öğrenilenlere dayanarak), bir sonraki aşamada veya sunuda kendilerini geliştirmeye çalışmışlardır. Araştırma, öğretmenin çalışmaya ilişkin modeli tanıtması, sözlü ve görsel sunu becerileri için temel bilgileri sunması için 2 hafta, danışma ve ön-hazırlık için 2 hafta, grupların sunu yapması ise 2 hafta olmak üzere toplam 6 haftada tamamlanmıştır. Grup çalışma planı Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2: Grup Çalışma Planı

GRUP OLUŞTURMA	Üyelerin seçimi
PLANLAMA	Üyelerin ortak ilgi alanlarının belirlenmesi Üyeler arasında işbirliğinin belirlenmesi Sunu konusunun belirlenmesi
HAZIRLIK	<ul style="list-style-type: none">▪ Kullanılacak kaynakların belirlenmesi▪ Kaynakların analiz edilmesi▪ Görsel ve yazılı sunu materyallerinin hazırlanması▪ Sunu için hazırlanma
SUNMA	Sınıf-içi sununun yapılması
DEĞERLENDİRME	Akran ve öğretmen değerlendirmesi
KAVRAMSALLAŞTIRMA	Deneyimlerden ders çıkarma

Gruplar ilgi alanlarına göre seçtikleri konular üzerinde araştırma yapmışlardır. Gruplar, sınıf-içi sunu öncesi aşamalarda sorumlu araştırmacı ile işbirliği içinde çalışmışlardır. Araştırmacı her çalışma grubunun doğal üyesidir. Gruplar konu ile ilgili kaynakları incelemiş, incelemelerini yazılı bir ödevde bir araya getirmişlerdir. Öğretmenin dönütleri doğrultusunda yeni kaynaklar, kavramlar vb. eklemiş, gerekli düzenlemeleri yapılmıştır. Sınıfın gruba karşı sorumluluğu ise diğer grupların anlatan grubu görsel materyal ve sunumun içeriği açısından olumlu ve olumsuz yönde değerlendirmektir. Öğretmenin grupla son toplantısında son düzeltmeler yapılmış ve sunu planı üzerinde çalışılmıştır.

Sunu zamanı, konunun önemi, genişliği ve zaman sınırlılıklarına göre belirlenmiştir. Bilgisayar 2 dersi haftada dört saattir. Anlatım yapacak gruplar sunularını anlatım, ara tartışmalar, öğretmenin anlatımları ve müdahaleleri dahil ortalama 40 dakika içinde tamamlamak durumundadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrencilerin işbirlikçi öğrenme modeli ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan 6 açık uçlu soru, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bunun yanında, araştırmacının uygulama esnasında yapmış olduğu gözlemlerden de yararlanılmıştır. Öğrencilere sorulacak açık uçlu sorular kapsam, dil, soruların açık ve

anlaşılır olmaları açısından uzman görüşlerine başvurularak değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak, sorulara son şekli verilmiştir. Öğrencilere, 2 hafta boyunca işbirlikçi öğrenme modeli uygulanmıştır. Araştırmacı öğrencilere yol gösterici olarak süreçte yer almıştır. Elde edilen veriler, 40 öğrenciye uygulanan açık uçlu sorulardan elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde birbirlerine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilip, anlaşılır biçimde organize edilip, yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Bu teknik doğrultusunda veriler kategorilere ayrılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen veriler çözümlenmiş ve birbirinden bağımsız olarak tasnif edilerek gruplandırılmıştır. Daha sonra bu kategoriler birbirleriyle karşılaştırılarak, son hali verilmiştir. Veriler analiz edilerek frekans dağılımları (f) ve yüzdeleri (%) verilmiştir. Öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlardan, doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada kullanılan ve öğrencilerin işbirlikçi öğrenme modeli ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan 6 açık uçlu soruya verilen cevapların analizi sonucu elde edilen bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Öğrencilerin İşbirlikçi Öğrenme Modeline Dayalı Sınıf Ortamını Değerlendirmeleri

Öğrencilere, “Bilgisayar 2 dersinin işlenişinde ne gibi farklılıklar gördünüz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruyla, öğrencilerin işbirlikçi öğrenmeden ne anladıkları öğrenilmek istenmiştir. Öğrencilerin üzerinde durduğu konulara ilişkin ana başlıklar gruplandırılarak Tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin İşbirliğine Dayalı Sınıf Ortamını Değerlendirmeleri

Öğrenci Görüşler	f	%
Grup Çalışması	20	50
Grup içi Yardımlaşma	8	20
Görev Dağılımı	4	10
Gruplararası Rekabet	4	10
Etkinlikler	4	10

Yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin en çok grup çalışması üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Gruptaki öğrencilerin birbirlerine yardım ederek, birbirlerinin öğrenmelerini sağladıkları, grup çalışmalarında görev dağılımı yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlardan gruplar arasında rekabetin olduğu fakat bu rekabetin grup içinde yer almadığı da belirlenmiştir. Öğrencilerin bu soruya yönelik verdikleri cevaplardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

F adlı kız öğrenci: *Grup çalışması yaptık. Hepimiz fikirlerimizi ortaya koyarak çalıştık. Etkinlikler yaptık. Sunu hazırlamada karşılaşılan problemleri beraber çalışarak çözdük, birbirimize bilmediklerimizi anlattık.*

K adlı Erkek öğrenci: *Sınıf gruplara ayrıldı, sınıfın oturma düzeni de değişti tabii... Birbirimizle tartışarak, sorunları çözdük. Her konuda arkadaşlarımızın görüşlerini alıyorduk. Neyi, nasıl yapmamız gerektiği konusunda birbirimize yol gösteriyorduk.*

Öğrencilerin İş Birlikçi Öğrenme Modeli ile İşlenen Bilgisayar 2 Derslerine Yönelik Tutumları

Öğrencilere “Konuları işbirlikçi öğrenme modeli ile işledikten sonra Bilgisayar 2 dersine karşı tutumunuz nasıl değişti?” sorusu yöneltilmiştir. Sorulara verilen cevaplarda, öğrencilerin İşbirlikçi öğrenme modeli kullanılarak işlenen Bilgisayar 2 dersine karşı olumlu tutum geliştirdikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin soruya verdikleri yanıtlarda, Bilgisayar 2 dersi için “eğlenceli”, “ilgi çekici”, “zevкли” gibi kelimeler kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin Bilgisayar 2 dersine karşı tutumlarındaki değişiklik Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin İş Birlikçi Öğrenme Modeli ile İşlenen Bilgisayar 2 Derslerine Yönelik Tutumları

Öğrenci Görüşleri	f	%
Derse ilgim arttı	32	80
Derse karşı tutumum değişmedi	8	20

Soruya alınan yanıtlardan öğrencilerin işbirlikçi öğrenme modeli ile derse olan ilgilerinin daha da arttığı görülmektedir. Öğrencilerden sekiz tanesi, Bilgisayar 2 dersine karşı tutumunun değişmediğini, hala Bilgisayar 2 dersini sevmediğini belirtmiştir. Diğer öğrenciler ise işbirlikçi öğrenme ile işlenen dersler sayesinde konuları öğrenerek, derse karşı ilgi duymaya ve dersten zevk almaya başladıklarını belirtmişlerdir. Bu noktada bir öğrencinin aşağıdaki ifadeleri örnek olarak verilebilir:

C adlı kız öğrenci: *Bilgisayar 2 dersini çok seven bir öğrenciydim zaten. İşbirlikçi öğrenme ile dersler daha zevkli ve eğlenceli hale geldiğinden, derse daha çok ilgi duydum. Sınıfımız kalabalık olduğundan ve Bilgisayar 2 sadece düz anlatımla işlendiği için sınıftaki arkadaşlarımızın derse ilgisi yoktu. Şimdi, konular daha iyi anlaşıldı, derse olan ilgimiz arttı.*

Öğrencilerin İşbirlikçi Öğrenme Modeli ile Kazandıkları Sosyal Beceriler İle İlgili Görüşleri

“İşbirlikçi öğrenme modeli ile işlediğiniz derslerde, grup çalışması yapmanız, sosyal beceriler kazanmanız açısından ne gibi yararlar sağladı?” sorusuna verilen cevaplar göz önüne alınarak, görüşme yapılan öğrencilerin üzerinde durduğu sosyal beceriler Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5: Öğrencilerin İşbirlikçi Öğrenme Modeli ile Kazandıkları Sosyal Beceriler İle İlgili Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
Grupça ortak çalışma	16	40
Ortak karar verme	12	30
Sorumluluk duygusu	8	20
Yardımlaşma	4	10

Bütün öğrenciler, işbirlikçi öğrenme modelinin sosyal beceriler kazanmaya olumlu etkisinin olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin, bu soruya yönelik verdikleri cevaplardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

F adlı kız öğrenci: *Arkadaşlarımı daha çok tanıma fırsatım oldu. Grupta kendimi daha iyi ifade edebilmeyi öğrendim. Grupta hepimiz düşüncelerimizi birleştirerek bir şeyler yaptık. Arkadaşlarımızla dayanışma yapmayı öğrendik.*

G adlı erkek öğrenci: *Ben gruptaki bazı arkadaşlarımla iyi anlaşamıyordum. Grup çalışması yaparken, arkadaşlarımıza daha seviyeli davranmayı öğrendim. Arkadaşlarımızla çalışma sebebiyle bir şeyler paylaştık, bir bütün olmuştuk.*

Öğrencilerin İşbirlikçi Öğrenme Modelinin Öğrenilen Bilgilerinin Kalıcılığı Hakkındaki Görüşleri

Öğrencilere *“İşbirlikçi öğrenme modeli ile işlenen konuların daha uzun süre akılda kalabileceğini düşünüyor musun? Neden?”* sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin kalıcılık konusunda üzerinde durduğu düşünceler, Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6:Öğrencilerin Öğrenilen Bilgilerinin Kalıcılığı Hakkındaki Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
Kendi yaptıklarımı daha kolay hatırlayabilirim	16	40
Arkadaşlarımla tartışarak çalışmak, hatırlamamı kolaylaştırıyor	8	20
Grup içerisinde yaşanan olaylar, hatırlamamızı kolaylaştırıyor	8	20
Bireysel çalışma yapmadan bilgiler kalıcı olmaz	8	20

Öğrenciler, öğrenme sürecinde derste aktif olmaları sayesinde kendi yaptıklarını daha uzun süre hatırladıklarını ifade etmişlerdir. Grup içerisinde geçen olaylar, öğrencilerin gerekli bilgileri hatırlamalarını kolaylaştırmıştır. Öğrencilerden sekiz tanesi ise kendisinin bireysel çalışma yapmadan, konuları hatırlayamayacağını belirtmiştir. Öğrencilerin bu soruya yönelik verdikleri cevaplardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

B adlı erkek öğrenci: *Evet, çünkü konuları birbirimize anlatıp konu ile ilgili araştırmalar yaptık. Bazı sorunların çözümlerini birlikte tartıştık. Bütün çalışmalarını bizim yapmamız, konuları aklımızda tutabilmemize yardımcı oldu. Aynı zamanda zamanı etkili kullanma açısından faydalı oldu.*

C adlı kız öğrenci: *Evet, daha uzun süre kalacağını düşünüyorum. Çünkü ortaya çıkan sorunları, değişik yollarla ve birbirimize anlatarak çözüyorduk. Zaman içerisinde geçen komik olaylar, bizim için güzel ve bilgilendirici bir anı olarak kaldı. Zaten, yaşanan olaylar zaman geçse de unutulmuyor. Bu sayede de öğrendiklerimizi unutmayız.*

Öğrencilerin İş Birlikçi Öğrenme Modeli ile İlgili Olumsuz Yanları Hakkındaki Görüşleri

"İşbirlikçi öğrenme modeli ile grup çalışması yaparken, ne gibi sorunlarla karşılaştın?" sorusuna verilen cevaplara göre, öğrencilerin grup çalışması esnasında karşılaştıkları sorunlar, Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin İş Birlikçi Öğrenme Modeli ile İlgili Olumsuz Yanları Hakkındaki Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
Grup üyelerinin bireysel sorumluluklarını yerine getirmemesi	12	30
Grup üyeleri arasında etkili iletişimin sağlanamaması	12	30
Başarısız öğrencilerin grup başarısını düşürmesi	8	20
Ortak bir kararın verilememesi	8	20

Öğrencilerin genel olarak, grup üyelerinin sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmemelerinden şikayetçi oldukları görülmüştür. Gruptaki öğrenciler arasında etkili iletişim kurulamaması, grupta anlaşmazlıkların çıkmasına neden olmuştur. Grupta başarısız öğrencilerin bulunması ve bu öğrencilerin grup ortalamasını düşürmeleri de grup içerisinde büyük sorun yaratmıştır. Düşük başarı düzeyindeki öğrenciler ise, kendilerinin başarısız oldukları için suçlandıklarını ve başarılı öğrencilerin gruptaki bütün görevleri yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu soruya yönelik verdikleri cevaplardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

H adlı kız öğrenci: *Evet, bazıları daha çok görev almak istiyordu. Gruptaki çalışanlar her şeyi kendileri yapmak istiyordu.*

A adlı kız öğrenci: *Bu şekilde çalışmaya önceden alışık olmadığımız için bazı sorunlar yaşadık. Çünkü herkes, öğretmenin dediği kurallara uymuyordu. Bazen de görevini yapmayan arkadaşlarımız oluyordu.*

Öğrencilerin İşbirlikçi Öğrenme Modelinde Kullanılan Akran Değerlendirilmesi Hakkındaki Görüşleri

“İşbirlikçi öğrenme ortamında sınıf arkadaşlarının seni değerlendirmesi hakkındaki ne düşünüyorsun?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin akran değerlendirilmesi ile ilgili üzerinde durduğu düşünceler, Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin akran değerlendirilmesi hakkındaki görüşleri

Öğrenci Görüşleri	f	%
Eksikleri görmemizi sağlama	16	40
Sorumluluk alma ve objektif davranma	12	30
Sınıfın kaynaşması ve derse olan katılım	8	20
Deneyim ve beceri	4	10

Öğrencilerin akran değerlendirilmesi hakkında belirttikleri en önemli nokta, öğrencilerin kendi eksikliklerini göstermesidir. Akran değerlendirme sayesinde öğrenciler, arkadaşları ile kendi yapmış oldukları çalışmalar arasında kıyaslama yapma fırsatı bularak, kendilerinin ve/veya arkadaşlarının eksik yönlerini görmelerini sağlamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, akran değerlendirmenin kendilerini öğretmen yerine koymalarını sağlamış ve öğretmenlik mesleği ile ilgili deneyim ve beceri kazandırdığını belirtmişlerdir. Geleceğin öğretmenleri olacaklarının bilincinde olan adaylar aynı zamanda akran değerlendirme sürecinin arkadaşlarının çalışmalarını değerlendirirken objektif olmaları, kendi öğrenme sorumluluklarını almaları ve sürecin kendilerini eleştirel düşünmeye yönlendirmesi konusunda faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu soruya yönelik verdikleri cevaplardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

C adlı kız öğrenci: *Arkadaşlarımın beni değerlendirdiği iyi oldu bu sayede eksiklerimizi görmemizi sağladı.*

K adlı erkek öğrenci: *Arkadaşlarımın beni değerlendirecek olması sunum yaparken daha dikkatli davranmamı sağladı. Böylece powerpoint programında çok çeşitli sunular görerek, çok farklı çalışmalar yapabileceğimin farkına vardım.*

M adlı erkek öğrenci: *Topluluk karşısında bilgisayar üzerinden sunum yapmanın da ayrı bir deneyim olduğunu fark ettim.*

A adlı kız öğrenci: *Hazırlamış olduğum çalışma sadece sizin tarafınızdan değerlendirilmiş olsaydı ve ben zayıf not alsaydım bunun için sizi suçlayabilirdim ama böyle bir değerlendirmenin yapılması beni böyle bir düşünceden uzak tuttu.*

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Öğrencilerin uygulanan modele ilişkin görüşleri genel anlamda olumlu olmuştur. Öğrencilerin birçoğu derslerde farklı etkinlikler yapmalarının öğrenmelerini kolaylaştırdığını, derslerin bu şekilde daha eğlenceli geçtiğini, derse karşı korkularının azaldığını, kendilerine daha çok güvendiklerini, sosyal becerilerinin geliştiğini, derste eskisinden daha çok verim aldıklarını belirtmişlerdir. İşbirlikçi öğrenme modeli ile işlenen Bilgisayar 2 dersindeki bilgisayar destekli öğretim konularına karşı çoğu öğrencinin derse etkin olarak katıldığı, özellikle de Bilgisayar 2 dersine karşı öğrencilerin derse katılımlarının ve kendilerine olan güvenlerinin arttığı ayrıca Bilgisayar 2 dersine yönelik olumlu tutum geliştirdiği sonuçlarına ulaşılabilir.

Öğrencilerin Power Point slaytlarını, konuşma kartlarını hazırlamış olmaları konularını sunmadan önce prova yapmaları bile bu heyecanın azalmasına pek katkıda bulunmamış gözükmektedir. Öğrencilerin grup konularının içeriğinin yetersiz olduğunu sandıkları ve öğretecek pek bir şeyleri olmadığına inandıkları bir konuyu sunmaları heyecanı artıran önemli bir unsurdur. Bu unsur, öğrenenin bildiği soruya dahi cevap verememelerine neden olmakta veya bir sonraki söylenecek cümleyi unutma kaygılarını ortaya çıkarmaktadır. Sunuyu etkileyen bir unursa ön hazırlıkta denenmeyen bilgisayarlar ve programlar da çıkan teknik arızalardır. Bu durum öğrencilerin teknik hazırlık yapmalarının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın başlarında işbirlikçi öğrenmeye karşı çekincelerini ifade eden öğrencilerin büyük bir kısmı, çalışma sonunda işbirlikçi öğrenmenin “yararlı” olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin süreç içerisinde aktif rol almaları ve kendilerine değer verilme duygusu onların derse karşı daha iyi motive olmaları yönünde olumlu görüş sağladığı düşünülmektedir. Öğrenciler akran değerlendirme sayesinde araştırmanın yürütüldüğü dersin yapısına bağlı olarak bilgisayar uygulamalarında farklı çalışmalarını görüp kendi eksik yönlerini tamamlama konusunda daha iyi öğrenmeler gerçekleştirdiklerini ileri sürmüşlerdir. Akran değerlendirme aynı zamanda öğrencilerin değerlendirmenin nasıl yapıldığına dair tecrübe kazanıp, eleştirel düşünme, objektif davranabilme ve kendi öğrenme sorumluluklarını alma konusunda olumlu yönde tutum kazanmalarını sağladığı düşünülebilir.

Yapılan çalışmada, öğrenciler işbirlikçi öğrenme modelinin yararlarının yanında, bazı olumsuz yanlarının olduğu düşüncesindedirler. Grup üyelerinin bireysel sorumluluklarını tam olarak yerine getirmemesi, grupta yer alan yüksek başarı düzeyine sahip öğrencilerin bütün sorumluluğu almak istemesi, başarısız öğrencilerin grup başarısını düşüren bir öğe olarak görülmesi, grup içerisinde etkili iletişimin sağlanamaması öğrenciler tarafından en çok dile getirilen olumsuzluklar arasındadır. Bu sorunlar, öğrencilere önceden işbirlikçi öğrenme modeli kullanılarak öğretim yapılmamış olmasından ve öğrencilerin rekabete dayalı sınıf ortamına alışık olmalarından kaynaklanabilir.

ÖNERİLER

Eğitim fakülteleri öğrencilerinin işbirliğine dayalı sunu materyali hazırlama ve mesleki sunu becerilerini sadece bazı derslerde ve kısıtlı zamanlarda kazanmaları mümkün olmadığı için işbirlikçi öğrenme modeline yönelik etkinliklerin öğretim programlarına olabildiğince yayılması gerekmektedir. Ayrıca eğitim fakültelerindeki tüm öğretim elamanlarının, sunu, iletişim ve grupla işbirlikçi öğrenme modeline yönelik çalışma becerilerini kazandırmayı kişisel sorumlulukları olarak kabul etmeleri önemlidir. Akran değerlendirme çalışmalarının alternatif değerlendirme kapsamında öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını üstlenmelerinde etkin olarak kullanmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K.Ü. (2003). Aktif Öğrenme, Eğitim Dünyası Yayınları, Kanyılmaz Matbaası, İzmir.

Aktamış, H. ve Ergin, Ö. (2006). Fen Eğitimi ve Yaratıcılık, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 77-83.

Cooper, J. ve Mueck, R.(1990). Student Involvement in Learning: Cooperative Learning and College Instruction, Journal on Excellence in College Teaching; 1, 68-76.

Çepni, S. (2009). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Meslek Yapıtları Yayınevi, Trabzon.

Demirel, Ö. (2004). Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2007). Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretme Sanatı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Doymuş, K., Bayrakçeken, S ve Şimşek, Ü. (2003). Grupla Ödev Hazırlamanın Başarıya Etkisi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, s 70-78,

Jonhson, D. W. ve Jonhson, R. T. (1988). Circles of Learning :Cooperation in the classroom, USA : Edwards Brothers,inc.

Klein, J,D;(2000). Effects of Informal Cooperative Learning and the Affiliation Motive on Achievement, Attitude, and Student Interaction; Contemporary Educational Psychology, 25,332-341,

SharanY., ve Sharan,S.,(1989). Group Investigation Expands Cooperative Learning, Educational Leadership, 47, 4, 17-21.

Slavin, R.E.,(1980). CooperativeLearning Review ofEducationResearch, 50,2, 315-342.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2004). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. SeçkinYayınevi: Ankara.

Young ,Sr., C.ve Young, L.,(1999). Assesing Learning in Interactive Courses, journal on Excellence in College Teaching 10 (1), 63-76.

Webb, N. (1985). Student interaction and learning in small groups: A research summary. Learning to Cooperate, Cooperating to Learn, 148-172.